





# КЕЛАЖАГИНИ БУГУН ЯРАТГАН ОЛИМА

Инсонда қизиқишиш ва интилиш муштарак бўлса, у жуда катта мэрраларни ёгаллади. Айниқса, фаннинг ҳали очилмаган кирраларини ўрганишга бўлган иштиёқ уни илмнинг юксак чўккани сари етаклади. Фақат бу йўлдан машақкатларни сабот билан енгиги ўтиш учун катта куч ва чуқур билим талаб этилади. Узбекистон Республикаси Фанлар академиясига қарашли Биокимё илмий-техшириш институтининг илмий ишлар бўйича директор ўринбосари, биология фанлари доктори, доцент Шахлохон Турдикулова ана шундай машақкатлардан чўчимайдиган, олдига кўйган мақсадни амалга ошириш йўлида толмайдиган олима сифатидаги нафақат мамлакатимиз, балки халқаро миқёсда этирофга сазовор бўлганлардан хисобланади.

— Одатда хотин-қизларимиз-нинг фаолигини гуманитар фанлар доирасида олиб борилган тадқиқотларда кўп кузатганимиз. Аммо ўзбек аўларининг физика, техника ва колаверса, тиббёт фанларига бўлган қизиқишилари ҳам ортиб бораётганига мисоллар талайгина. Сиз эгалаган соҳа ҳам шулар жумласидан...

— Мактабда ўқиб юрганимда, биология фанига қизиқирилганман. Шу фандан дарс берадиган синф раҳбаримиз хонасида биология фанига оид жизхозлар кўп бўларди. Мактабни битириш арафасида "Ким бўлмоқчисан?", — деб сўрашганнда: "Генетика бўйича олима бўламан", деб жавоб берганим эсимда. Лекин кўпчилик ўшанда ишонмаганди.

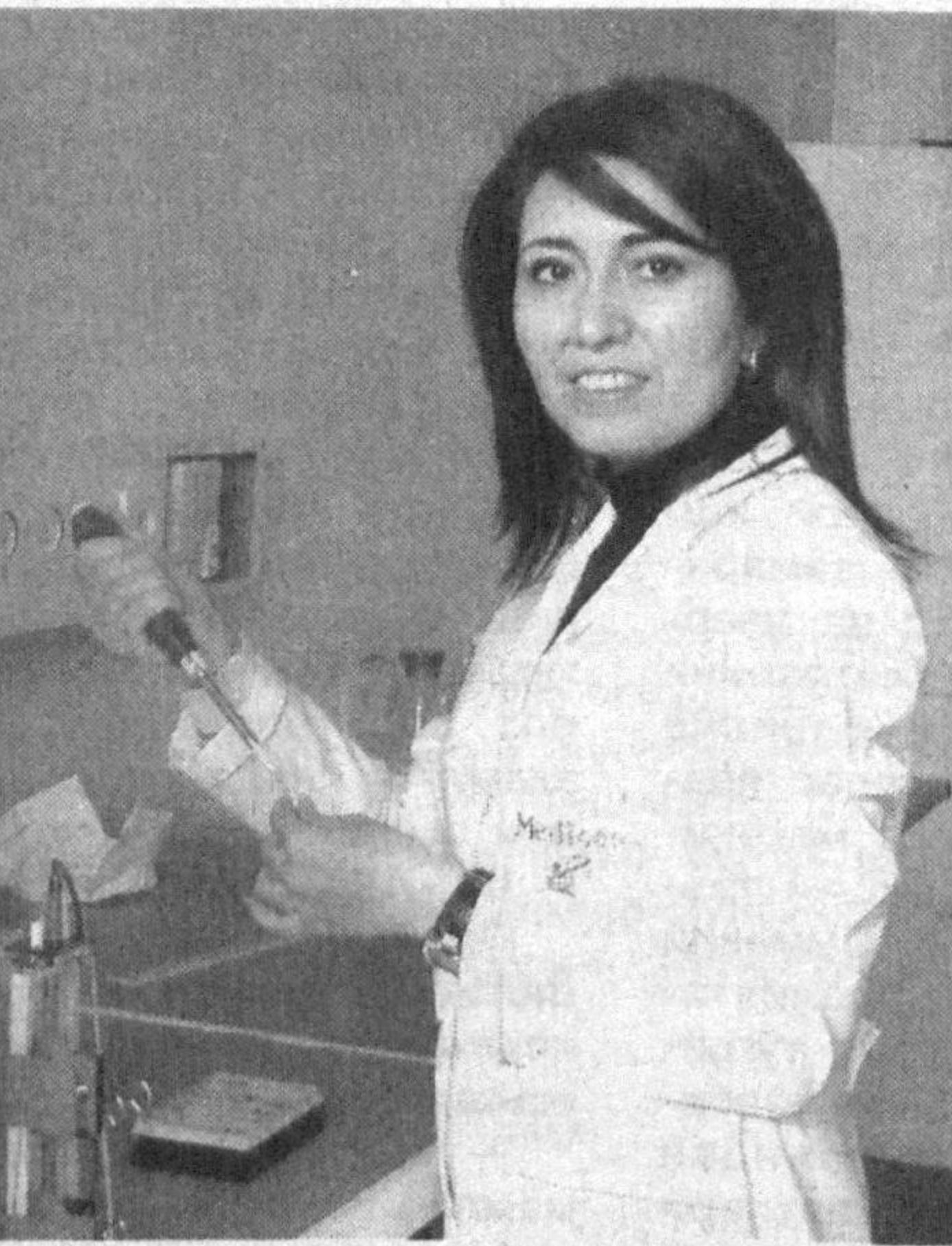
1990 йили мактабни аъло баҳолар билан тамомладим. Ўша пайтда олдимда иккита йўл бор эди. Биринчи — тиббёт ҳодими бўлыш. Бу соҳада ўқиганимда кўпроқ амалиётда ишламиган тўғри келарди. Иккинчиси — биология фанни бўйича изланишлар олиб бориши, тиббётга ишларини жорий қилиши эди.

— Мактабда ўқиб юрганимда, биология фанига қизиқирилганман. Шу фандан дарс берадиган синф раҳбаримиз хонасида биология фанига оид жизхозлар кўп бўларди. Мактабни битириш арафасида "Ким бўлмоқчисан?", — деб сўрашганнда: "Генетика бўйича олима бўламан", деб жавоб берганим эсимда. Лекин кўпчилик ўшанда ишонмаганди.

Ўйда кўпинча ота-онамнинг иш стодида дарс тайёрлаб ўтиришларни кўрганимда, фан билан шугуланишга, илмий тадқиқотлар олиб боришга аҳд қўлганман. Ўша йили Тошкент давлат университети (хозирги Узбекистон Миллий университети) нинг биология ва туркшонослик факультетига хужжат топшириб, севгани соҳамга нисбатан биринчи қадамни бермомадим.

Ўзингиз биласиз, олий ўқува даргоҳи — бутунлай бошқача олам, ҳақиқий маънода катта ҳётга ўйналтирувичаро даргоҳ. Талабалик йиллари эса беғубор, тинмай ўқиш, изланишлар олиб бориши учун эн кулагай давр. Университетда таҳсил олиш жараёнида биотехнология фанига қизиқишилорди. Мамлакатимиз мустақилликка ёригандан сўнг биз ёшлар учун яратилган имкониятлар менга катта рӯҳ бағишлади. Шу сабабли битирив — малакавий ишлами ва номзодлик диссертациямни њеч иккимай биотехнология бўйича химоя килганим.

2001 йили «Липосомалар (липид мембрана) ўранган пулфакчалар) асосида бифермент иммуноанализи»



мавзусида номзодлик диссертациямни ёқладим. Тадқиқотнинг аҳамияти шундаки, иммунофермент тахлилида липосомалар асосида яратилган янги усол беморга ташис кўйиш жараёнини тезлаштиради. Бу усол ҳозир шифокорлар томонидан амалиётта жорий қилинди ва яхши натижа бермомади.

— Ҳар бир кишининг ҳаётida даврлар кетма-кетлиги бўлади. Билим олиши, ўқиши босқичи, турмушга чиқиши, шу билан биргаликда, ўз соҳасида ишлаш, тадқиқот олиб бориш босқичи. Сиз икки даврни бир вактнинг ўзида олиб боргансиз, бу аёл киши учун кийинчилик тудримайдими?

— Албатта, кийин. Лекин ҳар бир ишда имкон топса бўлади. Оила ташвишларни бир киши уддалай олмайди. Турмушда бир-бўриг ёрдам бераби, биргаликда ҳаракат қилинисагина кийинчиликларни енгиз мумкин.

2002-2005 йилларда иммий изланишларимни АҚШдаги Калифорния университетининг тиббиёт факультетида давом эттиришга тўғри келди.

Ўқишига борганимда, кичик қизим икки ўшга етмаган эди. Ўшанда

оиламнинг ёрдами катта бўлган. Чет давлатдаги изланишларимга келадиган бўлса, у ерда биологик мемброналар лабораториясида ишладим ва кўп янги технологиялар билан танишдим. Бу ўзим ва касбим доирасидаги катта ютуклардан бири эди.

Илмий изланишлар олиб бориш билан бирга Узбекистон Миллий университетининг биология ва туркшонослик факультети талабаларига генетика фанни бўйича илгор технологиялардан фойдаланим, дарс бераби кельмоқдаман. Дарс жараёнида янги педагогик технологияларни куллашга ҳаракат қилимади. Сабаби — замон шиддат билан ўзгариб боромекда. Бир пайтлар инсон касаллигига ташкил кўйиш учун соатлаб вакт кетган бўлса, бугун у бир неча дакиқада аниқланади.

2008 йили «Кутбланган ҳужайраларда мемброна гликопротеинлари (таркибида углевод мавжуд бўлган оқсиси) ташлишида ички оқсис сигналларининг аҳамияти» мавзусида докторлик диссертациямни ёқладим. Ишнинг амалий аҳамияти — ҳужайрала оқсисларни ташиш, ахратиши сигналларини ҳамда бу жараёнда углеводларнинг оқсилга кўшилиши (гликозилляшниш) ролини ўрганин, оқсилларнинг ташлиши ва гликозилляшнишнинг бузилиши билан боғлиқ касалликларнинг сабабларини аниқлашда, уларни давлатда янги усолларни топишга имкон юратди. Яъни ошқозон-инач касалликлари тизимини ўрганиши ва ошқозон яраси, саратони каби касалликларга чалинучилар сони ошқозонда. Сабаби эса оддий. Инсонлар оқвалишни тизимини тўғри ташкил этмаслиги, тамаки ва алкого маҳсулотларни ошқозонда истебмол килишлари оқубатда ошқозон яраси ёки саратонига чалинади.

Айни пайтда, докторлик иммий изланишларимни АҚШдаги Калифорния университетининг тиббиёт факультетида давом эттиришга тўғри келди.

Ўқишига борганимда, кичик қизим икки ўшга етмаган эди. Ўшанда

## ЗАМОНДОШЛАРИМИЗ

пиори) патоген бактерияси бўйича илмий изланишлар олиб боряпман. Биз каби тадқиқотчилар бу касалликни тузатиш, олдини олиш борасида янги усоллар ишлаб чиқсан, сўнг улар тибиётни ходимлари томонидан амалиётта жорий қилинса, инсон саломатлигига учун фойда келтирсангина, бозор максадимизга эришган бўламиз.

— Олима, устоз сифатида бу соҳага кириб келаётган талабалар билан ишлаш жараёнида уларнинг қизиқишиларини, интилишларини янада фаоллаштириш учун қандай усоллардан фойдаланасиз?

— Хар бир инсоннинг ўз олдига кўйган аниқ мақсади бўлиши керак. Шундагина, ундаги интилиш юкори бўлади. «Баркамол авлод йили» давлат дастури бўйича «Шилар лабораторияси» ташкил қилиш юзасидан лойиха ишлаб чиқдим. Бу хам факат талаба ўшлар учун. Лаборатория республика Фанлар академияси ва Узбекистон Республикаси Соғлини саклаш вазирлиги билан ҳамкорликда ташкил этилдими. Мақсад — биология соҳасини фолиятни тибиётни соҳаси билан биргаликда олиб боришидир.

Илмий изланишлар олиб бориш билан бирга Узбекистон Миллий университетининг биология ва туркшонослик факультети талабаларига генетика фанни бўйича илгор технологиялардан фойдаланим, дарс бераби кельмоқдаман. Дарс жараёнида янги педагогик технологияларни куллашга ҳаракат қилимади. Сабаби — замон шиддат билан ўзгариб боромекда. Бир пайтлар инсон касаллигига ташкил кўйиш учун соатлаб вакт кетган бўлса, бугун у бир неча дакиқада аниқланади.

2008 йили «Кутбланган ҳужайраларда мемброна гликопротеинлари (таркибида углевод мавжуд бўлган оқсиси) ташлишида ички оқсис сигналларининг аҳамияти» мавзусида докторлик диссертациямни ёқладим. Ишнинг амалий аҳамияти — ҳужайрала оқсисларни ташиш, ахратиши сигналларини ҳамда бу жараёнда углеводларнинг оқсилга кўшилиши (гликозилляшниш) ролини ўрганин, оқсилларнинг ташлиши ва гликозилляшнишнинг бузилиши билан боғлиқ касалликларнинг сабабларини аниқлашда, уларни давлатда янги усолларни топишга имкон юратди. Яъни ошқозон-инач касалликлари тизимини ўрганиши ва ошқозон яраси, саратони каби касалликларга чалинучилар сони ошқозонда. Сабаби эса оддий. Инсонлар оқвалишни тизимини тўғри ташкил этмаслиги, тамаки ва алкого маҳсулотларни ошқозонда истебмол килишлари оқубатда ошқозон яраси ёки саратонига чалинади.

Айни пайтда, докторлик иммий изланишларимни АҚШдаги Калифорния университетининг тиббиёт факультетида давом эттиришга тўғри келди.

Ўқишига борганимда, кичик қизим икки ўшга етмаган эди. Ўшанда

## КИЛМИШ-ҚИДИРМИШ

### Оғуфурушлик яхшилик келтирмайди

А.Курбонов мукаддам бир неча марта суддланиб, жазони утаб чиқканди. Аммо ўрганинг кўнгил ўйтсанса кўймас, деганларидек, у бундан ўзига тегиши хуоса чиқармади. Яна хиноятга кўлурди. Мўмай пул эвазига нотаниш мижозга "дори" топиб бериши вазда қилди. Ниҳоят, келишилган куни — 20 йилнинг 13 май куни туш чогига Денов туманидаги «Дустлик» маҳалласи худудида жойлашган уйидаги 2,1 грамм микдордаги герон гиёхандиклар воситасида 40 минг сўмга пуллади. Бироқ мижоз милиция ходими бўлиб чиқармади.

А.Курбонов хукуки муҳофаза кибути органлар томонидан жиноят устида ушланди ва суд хумига кўра, деб топилди. Энди у дунёдаги энг беҳо бойлии — умрингин 12 йилини жонжарса ортида ўтказишига мажбур.

Дарҳаққат, гиёхандик маддаларнинг хуфузи савдоши кишини тубанлик сари етаклади. Чунки бу оғу, аввало, турли оғир жиноятларга "доя" кўллади, минглаб инсонларнинг ёстигини куридди. Колаверса, гулду оиласларнинг бузилиб кетишига, бегуноҳ ёш болаларнинг ота-она мөхридан мосуву бўлиб ўшишига сабаб бўлади.

Ағуски, шунга қарамай бутун дунёда бўлгани каби юртимизда ҳам гиёхандик маддаларни ишлаб чиқарувчи ва у билан савдо кибутилар учраб турибди. Статистик маълумотларга кўра, жорий йилнинг биринчи яримда гиёхандикларни дарслек нашр этирдик. Ўйлайманки, бу китоб ўқувчиларнинг яхши билан олишиларга кўмас беради. Ьашлар ёзгуликка интилувчан бўлади. Улар турил мавзудаги маълумот ва янгиликларни тез илғаб олади. Баркамолликка эса соглиқ ва билим етаклади. Шундун эксан, соглом одам ўқиб билим етгалий олади, билимли одам эса жамиятда ўз ўрнини топади. Ьашларни соглом ва баркамол этиб тарбиялаш эса биз мураббийларнинг кўлнимизда.

Улуғ мақсадлар йўлида тинмисиз изланниб келаётган олима 2009 йилда TVAS академияси томонидан ўтказилган «Йилнинг энг яхши ёш тадқиқотчилиси» халқaro таинловининг гиёхандикларни дарслари билан қонунга хилоф рашидлашади. Ьашларни ошондаги ишорадан иборат 3465 та жиноят рўйхатга олинган. Республика хукуки муҳофаза килиш органдарни томонидан 1500 килограммга яқин оғу мумаладан чиқарилиб йўқ килинади.

Шунингдек, судлар томонидан гиёхандикларни савиталари ва психотроп маддаларнинг нокончуний мумаласи билан боғлиқ. 1706 та жиноят иши кўрилиб, 2526 нафар шахс жиноят жавобгарликка тортилган. Шундун 254 нафари аёллар ҳамда юяга етмагандар экан ѝғод ачинлари ҳолдир. Шу боис бугун бутун инсониятни ташвишига сабаб келаётган гиёхандиклардек хавфи иллатга қарши курашибшида нафақат хукуки муҳофаза кўлувчи идоралар ходимлари, балки ҳар биримиз фаол иштирик этишимиз лозим.

Чингиз ЕСЕРГАПОВ,  
Бош прокуратура бошқарма  
бошлигининг ўринбосари

## ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ ТАШКИ ИҚТИСОДИЙ ФАОЛИЯТ МИЛЛИЙ БАНКИ



замонавий технологиялар ва ускуналар сотиб олиш учун Хитой Давлат Тараққиёт банкининг кредит йўналишини жалб этган ҳолда кичик бизнес ва хусусий тадбиркорлик лойиҳаларини хорижий валютада кўллаб-куватлаш дастурини амалга оширмоқда.

### Хитой Давлат Тараққиёт банкининг кредит йўналиши:

- ★ кредит йўналишининг умумий суммаси — 75 млн. АҚШ доллари;
- ★ банк молиялайдиган импорт контрактлари ҳажми — 100 минг АҚШ долларидан бошланади;
- ★ кредит муддати — 8 йил, жумладан, 3 йиллик имтиёзли давр;
- ★ Хитойда ишлаб чиқарилган товарларни етказиб бериш улуши — камидা 50%;
- ★ фоиз ставкаси — LIBOR + йиллик 3,5% (ЎзР тиҷорат банкининг маржасини хисобга олмаганда);
- ★ ташкил этганлик учун воситачилик ҳақи — кредит йўналишининг суммасига нисбатан йиллик 0,3%.

**МИЛЛИЙ БАНК  
БИЗНЕСИНГИЗНИ  
СИЗ БИЛАН БИРГА  
РИВОЖЛАНТИРАДИ!**

Кўшимча маълумот олиш учун 235-17-02 рақамли телефонга мурожаат қилинг  
<a href="http://www.nbu.com



# ДУНЁДА НИМА ГАП?

## АВТОБУСДАГИ ФОЖИА

Токиодан 40 километр шимоли-шарқда жойлашган Ибараки префектурасида пичк билан куролланган одам автобусга чикаб, йўловчиларга хужум килди. Бу ҳақда «Киодо» ахборот агентлиги хабар тарқатди.

Хабарда таъидланишича, у 14 нафар йўловчини жарохатлаган. Жабрланганлар орасида 16 ёшли ўсмир ҳам бор. Махаллий полиция вакили жинонти қўлга олинганини айтган бўлса-да, у нега бу ишга кўл урганини изоҳламади.

Гувохларнинг айтишича, жинонти автобусга чиккан ва бирдан йўловчиларга пичк ура бошаган.

Эслатиб ўтамиз, 2008 йилнинг ёзида Токиода 25 ёшли ёрек атрофидагиларга пичк билан қилган хужумдан 7 киши хаётдан кўз юмган ва 11 киши тан жарохати олган эди. 2001 йилда эса Осакадаги мактабларнинг бирда 37 ёшли ёрек 7 нафар ўқувчи жонига зомин бўлганди. Орадан уч йил утгач, у суд томонидан ўлим жазосига хукм этилган.

## САМОЛЁТ КУЛАБ ТУШДИ

Чехия пойтахти  
Прагадан 180 километр  
жануби-шарқда маш-  
гулут пайтида L-39  
харбий самолёти ерга  
кулаб тушди.



Associated Press хабарига қараганда, само-  
лёт моторидаги носоз-  
лик туфайли шундай ҳалолат юз берган.

Самолёт бортида икки нафар экипажи аъзоси бор эди.

Уларнинг иккиси ҳам сакрашга улгуршаган.

Жорий йилнинг июль ойидаги ҳам L-39 моторидаги но-  
солизик туфайли ҳалолатта учраганди. Бундай самолётларни  
ишишлар чикариш 1999 йилда тўхтатилган бўлса-да, ҳали  
кўплаб давлатлар армияларида ундан фойдаланиш давом  
этмоқда.

## ТЕРРОРИСЛАР КАМОККА ОЛИНДИ

Буюк Британияда  
үтказилган антитеррор  
амалиёт чогида тер-  
рорчиликка тайёргар-  
лик кўрганинда гумон  
клинигид 12 киши  
камоқка олиниди. Келиб  
чиқиши бангладешлик  
бўлган террорчилик-  
нинг бевштаси Уэйлс  
пойтахти Кардиффа,  
тўртаси Сток-он-  
Трентада, колгандари эса Лондонда яшашади.  
Уларнинг ҳаммаси 17 ёшдан 28 ёшгача бўлган  
эрకаклариди.

Полиция хибга олинганлар ҳақида ҳозирча ҳеч қандай маълумот тарқатмади. Факат Буюк Британия худудида террорчилик ҳаракатини амалга оширишга уришишлар бўлаётгани тўғрисида маълумот билдирилди, холос.

Таъидлаш жоизки, хозирда Буюк Британияда тер-  
рорчилик ҳаракатлари содир бўлиши хавфи ҳар қаён-  
гидан ҳам юқори. Факат экстремистлар эмас, ҳатто Ши-  
молий Ирландиянинг бўлиниши тарафдорлари ҳам шу-  
йўлдан бориши мумкин.

МАГАТЭ ИНСПЕКТОРЛАРИ КИРИШИГА РОЗИ  
Шимолий Корея ўзининг ядро обьектларига  
МАГАТЭ инспекторларни киритишга розилик  
бийлдири. АҚШнинг Нью-Мексико штати губерна-  
тори Бил Ричардсон Пхенъянга ташриф буюриб,  
мамлакат раҳбарларини шунга кўндириди.

CNN муҳбирининг ёзишича, Ричардсон бундан ташқари, Пхенъянни 12 мингта уран стерженларни сотига ҳам рози қўлди. Бу стерженлардан етти-саккизга атом бомбаси яратиш мумкин.

Расмий Сеул бу келишувга ишончизислик билан қарашада. КХДР 2009 йилнинг апрелида ядровий куролизманиш бўйича олти томонлама музокаралардан воз кечган ва мамлакатдаги МАГАТЭ вакилларини чиқариб юборган эди.

Хабарда таъидланишича, у 14 нафар йўловчини жарохатлаган. Жабрланганлар орасида 16 ёшли ўсмир ҳам бор.

Махаллий полиция вакили жинонти қўлга олинганини айтган бўлса-да, у нега бу ишга кўл урганини изоҳламади.

Гувохларнинг айтишича, жинонти автобусга чиккан ва бирдан йўловчиларга пичк ура бошаган.

Эслатиб ўтамиз, 2008 йилнинг ёзида Токиода 25 ёшли ёрек атрофидагиларга пичк билан қилган хужумдан 7 киши хаётдан кўз юмган ва 11 киши тан жарохати олган эди. 2001 йилда эса Осакадаги мактабларнинг бирда 37 ёшли ёрек 7 нафар ўқувчи жонига зомин бўлганди. Орадан уч йил утгач, у суд томонидан ўлим жазосига хукм этилган.

Хабарда таъидланишича, у 14 нафар йўловчини жарохатлаган. Жабрланганлар орасида 16 ёшли ўсмир ҳам бор.

Махаллий полиция вакили жинонти қўлга олинганини айтган бўлса-да, у нега бу ишга кўл урганини изоҳламади.

Гувохларнинг айтишича, жинонти автобусга чиккан ва бирдан йўловчиларга пичк ура бошаган.

Эслатиб ўтамиз, 2008 йилнинг ёзида Токиода 25 ёшли ёрек атрофидагиларга пичк билан қилган хужумдан 7 киши хаётдан кўз юмган ва 11 киши тан жарохати олган эди. 2001 йилда эса Осакадаги мактабларнинг бирда 37 ёшли ёрек 7 нафар ўқувчи жонига зомин бўлганди. Орадан уч йил утгач, у суд томонидан ўлим жазосига хукм этилган.

Хабарда таъидланишича, у 14 нафар йўловчини жарохатлаган. Жабрланганлар орасида 16 ёшли ўсмир ҳам бор.

Махаллий полиция вакили жинонти қўлга олинганини айтган бўлса-да, у нега бу ишга кўл урганини изоҳламади.

Гувохларнинг айтишича, жинонти автобусга чиккан ва бирдан йўловчиларга пичк ура бошаган.

Эслатиб ўтамиз, 2008 йилнинг ёзида Токиода 25 ёшли ёрек атрофидагиларга пичк билан қилган хужумдан 7 киши хаётдан кўз юмган ва 11 киши тан жарохати олган эди. 2001 йилда эса Осакадаги мактабларнинг бирда 37 ёшли ёрек 7 нафар ўқувчи жонига зомин бўлганди. Орадан уч йил утгач, у суд томонидан ўлим жазосига хукм этилган.

Хабарда таъидланишича, у 14 нафар йўловчини жарохатлаган. Жабрланганлар орасида 16 ёшли ўсмир ҳам бор.

Махаллий полиция вакили жинонти қўлга олинганини айтган бўлса-да, у нега бу ишга кўл урганини изоҳламади.

Гувохларнинг айтишича, жинонти автобусга чиккан ва бирдан йўловчиларга пичк ура бошаган.

Эслатиб ўтамиз, 2008 йилнинг ёзида Токиода 25 ёшли ёрек атрофидагиларга пичк билан қилган хужумдан 7 киши хаётдан кўз юмган ва 11 киши тан жарохати олган эди. 2001 йилда эса Осакадаги мактабларнинг бирда 37 ёшли ёрек 7 нафар ўқувчи жонига зомин бўлганди. Орадан уч йил утгач, у суд томонидан ўлим жазосига хукм этилган.

Хабарда таъидланишича, у 14 нафар йўловчини жарохатлаган. Жабрланганлар орасида 16 ёшли ўсмир ҳам бор.

Махаллий полиция вакили жинонти қўлга олинганини айтган бўлса-да, у нега бу ишга кўл урганини изоҳламади.

Гувохларнинг айтишича, жинонти автобусга чиккан ва бирдан йўловчиларга пичк ура бошаган.

Эслатиб ўтамиз, 2008 йилнинг ёзида Токиода 25 ёшли ёрек атрофидагиларга пичк билан қилган хужумдан 7 киши хаётдан кўз юмган ва 11 киши тан жарохати олган эди. 2001 йилда эса Осакадаги мактабларнинг бирда 37 ёшли ёрек 7 нафар ўқувчи жонига зомин бўлганди. Орадан уч йил утгач, у суд томонидан ўлим жазосига хукм этилган.

Хабарда таъидланишича, у 14 нафар йўловчини жарохатлаган. Жабрланганлар орасида 16 ёшли ўсмир ҳам бор.

Махаллий полиция вакили жинонти қўлга олинганини айтган бўлса-да, у нега бу ишга кўл урганини изоҳламади.

Гувохларнинг айтишича, жинонти автобусга чиккан ва бирдан йўловчиларга пичк ура бошаган.

Эслатиб ўтамиз, 2008 йилнинг ёзида Токиода 25 ёшли ёрек атрофидагиларга пичк билан қилган хужумдан 7 киши хаётдан кўз юмган ва 11 киши тан жарохати олган эди. 2001 йилда эса Осакадаги мактабларнинг бирда 37 ёшли ёрек 7 нафар ўқувчи жонига зомин бўлганди. Орадан уч йил утгач, у суд томонидан ўлим жазосига хукм этилган.

Хабарда таъидланишича, у 14 нафар йўловчини жарохатлаган. Жабрланганлар орасида 16 ёшли ўсмир ҳам бор.

Махаллий полиция вакили жинонти қўлга олинганини айтган бўлса-да, у нега бу ишга кўл урганини изоҳламади.

Гувохларнинг айтишича, жинонти автобусга чиккан ва бирдан йўловчиларга пичк ура бошаган.

Эслатиб ўтамиз, 2008 йилнинг ёзида Токиода 25 ёшли ёрек атрофидагиларга пичк билан қилган хужумдан 7 киши хаётдан кўз юмган ва 11 киши тан жарохати олган эди. 2001 йилда эса Осакадаги мактабларнинг бирда 37 ёшли ёрек 7 нафар ўқувчи жонига зомин бўлганди. Орадан уч йил утгач, у суд томонидан ўлим жазосига хукм этилган.

Хабарда таъидланишича, у 14 нафар йўловчини жарохатлаган. Жабрланганлар орасида 16 ёшли ўсмир ҳам бор.

Махаллий полиция вакили жинонти қўлга олинганини айтган бўлса-да, у нега бу ишга кўл урганини изоҳламади.

Гувохларнинг айтишича, жинонти автобусга чиккан ва бирдан йўловчиларга пичк ура бошаган.

Эслатиб ўтамиз, 2008 йилнинг ёзида Токиода 25 ёшли ёрек атрофидагиларга пичк билан қилган хужумдан 7 киши хаётдан кўз юмган ва 11 киши тан жарохати олган эди. 2001 йилда эса Осакадаги мактабларнинг бирда 37 ёшли ёрек 7 нафар ўқувчи жонига зомин бўлганди. Орадан уч йил утгач, у суд томонидан ўлим жазосига хукм этилган.

Хабарда таъидланишича, у 14 нафар йўловчини жарохатлаган. Жабрланганлар орасида 16 ёшли ўсмир ҳам бор.

Махаллий полиция вакили жинонти қўлга олинганини айтган бўлса-да, у нега бу ишга кўл урганини изоҳламади.

Гувохларнинг айтишича, жинонти автобусга чиккан ва бирдан йўловчиларга пичк ура бошаган.

Эслатиб ўтамиз, 2008 йилнинг ёзида Токиода 25 ёшли ёрек атрофидагиларга пичк билан қилган хужумдан 7 киши хаётдан кўз юмган ва 11 киши тан жарохати олган эди. 2001 йилда эса Осакадаги мактабларнинг бирда 37 ёшли ёрек 7 нафар ўқувчи жонига зомин бўлганди. Орадан уч йил утгач, у суд томонидан ўлим жазосига хукм этилган.

Хабарда таъидланишича, у 14 нафар йўловчини жарохатлаган. Жабрланганлар орасида 16 ёшли ўсмир ҳам бор.

Махаллий полиция вакили жинонти қўлга олинганини айтган бўлса-да, у нега бу ишга кўл урганини изоҳламади.

Гувохларнинг айтишича, жинонти автобусга чиккан ва бирдан йўловчиларга пичк ура бошаган.

Эслатиб ўтамиз, 2008 йилнинг ёзида Токиода 25 ёшли ёрек атрофидагиларга пичк билан қилган хужумдан 7 киши хаётдан кўз юмган ва 11 киши тан жарохати олган эди. 2001 йилда эса Осакадаги мактабларнинг бирда 37 ёшли ёрек 7 нафар ўқувчи жонига зомин бўлганди. Орадан уч йил утгач, у суд томонидан ўлим жазосига хукм этилган.

Хабарда таъидланишича, у 14 нафар йўловчини жарохатлаган. Жабрланганлар орасида 16 ёшли ўсмир ҳам бор.

Махаллий полиция вакили жинонти қўлга олинганини айтган бўлса-да, у нега бу ишга кўл урганини изоҳламади.

Гувохларнинг айтишича, жинонти автобусга чиккан ва бирдан йўловчиларга пичк ура бошаган.

Эслатиб ўтамиз, 2008 йилнинг ёзида Токиода 25 ёшли ёрек атрофидагиларга пичк билан қилган хужумдан 7 киши хаётдан кўз юмган ва 11 киши тан жарохати олган эди. 2001 йилда эса Осакадаги мактабларнинг бирда 37 ёшли ёрек 7 нафар ўқувчи жонига зомин бўлганди. Орадан уч йил утгач, у суд томонидан ўлим жазосига х



# МАЪНАВИЯТ

## ЁЛГИЗ УЧАЁТГАН КАБУТАР

### Воқеий ҳикоя

**K**ор оренибгина ёгар, Ортиғали иккимиз катта-ката бир маромда барордик. Баланд бўйли, чайр ва кўркам гавдари бу йигитнинг ота-бобси мерган ўтган, ўзи ҳам табиатнинг тантан ўғли эди. Далагами ё тоққа овга чиқса, ови ўнгидан келмаган кун бўлмасди. Ҳатто кекса овчилар ҳам уни омади юришган йигит, деб мақташарди. У кўпдан бери:

— Овга бирга чиқсан, куруқ қайтмайсан, — деди бизни ишонтиради.

Биз ов қилиши мўлжалаб жўнаган кун тоғлар бағридаги энг баланд ва салобатли бўлмиш Қоракия чўққиларини одатдагидек қалин туман ўраб олганди. Ортиғали: «Енгил, куруқ қор ёққандан кейин ов яхши бўлади», дерди. Кеча ана шундай қор ёғди. Мен катта овдан умид қилиб дўстимнинг ортидан эргашдим.

Кор ҳамон учкунлаб турибди, ҳаво анча совук. Шунга қарамай, бирласта терга тушиб кетдим. Бир баҳона тоғиб, ортимга жўнаб кетмоқчи бўлдим, бирок бунга орят йўл бермади. Аҳволими сизган Ортиғали ота-бобсиздан эшитган соҳидаларидан гапира бошлади. Суҳбатга қизиқиб, тофэтагида етиб келганимизни билмай қолибман.

Ортиғали милтиқи елкасидан олиб, камаридағи ўқлардан иккитасини жойлашиб. Сунг бакувват кафтини елкамга қўйиб деди:

— Дўстим, энди, бу ёғига чарчамайсан. Овимизнинг барори ўзимизга болиқ...

Шундан кейин Ортиғали ов режаларини эринмай тушириди. Унинг айтишича,

мен Қоратошнинг чап томони бўйлаб ов қилиб, Қатортошга ўтар экманн. Ортиғалининг ўзи эса Қоратошнинг ўнг томонидан бориб, Тешиктошга қўтиларларкан.

— Шундагина бирор ўлжадан умид қилишимиз мумкин. Чунки мендан қочган ўлжа сенга, сендан қайтганилари менга тўқнаш келади, — деди овчи дўстим жўнш олдидан.

Шундан сунг иккимиз икки томонга қараб йўл олдик. Мен катта-кичик харсанглар орасидан эҳтиёткорлик билан ўта бошладим. Сал юриб, кутиммаганда қакликларга йўлким. Чўниб тушшиб, тепкими босиб юборибман. Қакликлар осмонда-ю, ўқ чамаси, беш метр нарига бориб қадалди. Эх, аттанг, бекор кетди-я! Қакликларнинг гўзал парвозига маҳлиё бўлиб, уларнинг ортидан узок қараб қолдим. Улар Қоратошнинг ўнг томонига учиб ўтишган ҳам эдики, у ёқдан ҳам гумбузлаган ўқ овози эшилтиди. Юрагим ҳаққириб кетди. Сунг қадамларимни оҳиста босиб, йўлимда давом этдим. Қийнала-қийнала, ниҳоят, айтилган манзилга яқинлашдим. Шу пайт Тешиктош томонда яна ўнкит овози тоғларни гумбузлаган ўборди. Сал ўтмай, ўша ёқдан бир гала қаклик мен томонига учиб кела бошлади. Мен уларнинг «ғийт-ғийт» овози чиқаришлага, қанот қоқмай парвоз қилишларига тикилганча ан-кайб туравердим. Қакликлар эса дарҳол нариги тоққа учиб кетдилар.

— Ношудлигим курсин, — дедим ўзимга ўзим. — Менниг ўрнимда Ортиғалидек овчи бўлганида борми, камида уч-тўртласини отиб туширади...

Ортиғалинг режасига аввал кулган эдим, энди чина-камига тан бердим. Қоратош шамол тегмайдиган, дим ва осойишта жой экан. Кўёш кўриниши билан димогимга баҳор ҳиди урингандек бўлди. Тошлар орасидан куляй жой танладим-да, кафтимни бозимга қўйиб чалқана ётганча атрофи кузата бошладим. Накадар гўз! Тошлар ора-

биатдан роҳатлансанг-чи», деган ўй хаёлимга келиб, юзимни куёшга тутганча кўзларини юмдим. Қандайдир кушларнинг майнингина қанот қоқишилари қулогимга чалинди. Секин кўзимни очдим. Бирок атрофа ҳеч нарса кўринмасди. Охиста ўрнимдан қўзалиб, тошлар орасидан мўрладидим. Эллик олтмиш метр нариди ба-ланд қоя устида бир гала ёввойи кантарлар кўринди. Ана менга ов! Юрагим тез ура бошлади. Мен изламасам ҳам бу кушларнинг ўзлари келиб қолганини қаранг! Ишқилиб, энди булардан куруқ колмай...

Хаяжонимни боса олмай, кўлларим титраганча яна милтиқни кўкка кўтардим. Кўндоқни ўнг елкимга қўйиб, чап кўзимни юмдим-да, галанинг қоқ ўтасини мўлжалладим. Бундан бехабар кушлар оропланиб, бир-бирлари билан ўз тилларida чуғурлашади. Буни қўриб юрагим «жиз» этгандек бўлди. Сал турсам, яна ўлҳадан куруқ қоладиганга ўхшайман. Кўзимни чирт юмиб, тепкими босдим! Кантарлар гурилаб ҳавога кўтарили. «Наҳотки, омадим келмади!» Шу пайт тошдан-тошга урилиб, пастга кула бушаётган кантарни кўрдим! Кувончдан энтикканча, ўлжа томон ногурдим. Жонталвасасида типиричлаётган күш ёнига келиб, галати ахволга тушдим. Чунки менинг айбим билан бир беозор күш жон берәётган эди. Бунинг устига, айни шу чоғ юз берган ажойиб синоат мени лол қолдирди. Не кўз билан қўрайки, узоқлашиб бораётган кантарлар ораси-

дан биттаси ажралди-да, тўғри мен томон шиддат билан учб кела бошлади. У борйиги ўн метрлар узоқлиқдаги бояги кантарлар ўтирган жойга келиб кўнди. Боякиш бетоқатланар, чиройли бўйини чўзганча тўрт томонига алланглар, ҳар қандай хавфхатарни унтиб, йўқотиб кўйган жуфтини ахтарарди. Кўнглимдаги хурсандчилик ўрнини ўз-ўзимга нафрат ва виждан азоби қоплади. Назаримда, ўзим ҳам тош устида мунгайиб ўтирган кантар ҳолига тушиб қолдим. Бирок, начора, энди афсусдан фойда йўқ. Шу пайт тошдан-тошга сакраб, Ортиғали етиб келди. У ёнига ўнтача қаклик осиб олганди.

— Овлар чакки эмас-ку, дўстим, — ҳазиллашиб у ўйиб ётган кантарга ишора килиб. — Энди қайтамизми?

Мен маъюс бош силкитдим. Шу топда кўнглимга ҳеч нарса симасди.

Катта йўлга тушиб олганимиздан кейин кўлимда ҳеч нарса йўқлигини Ортиғали пайкаб қолди.

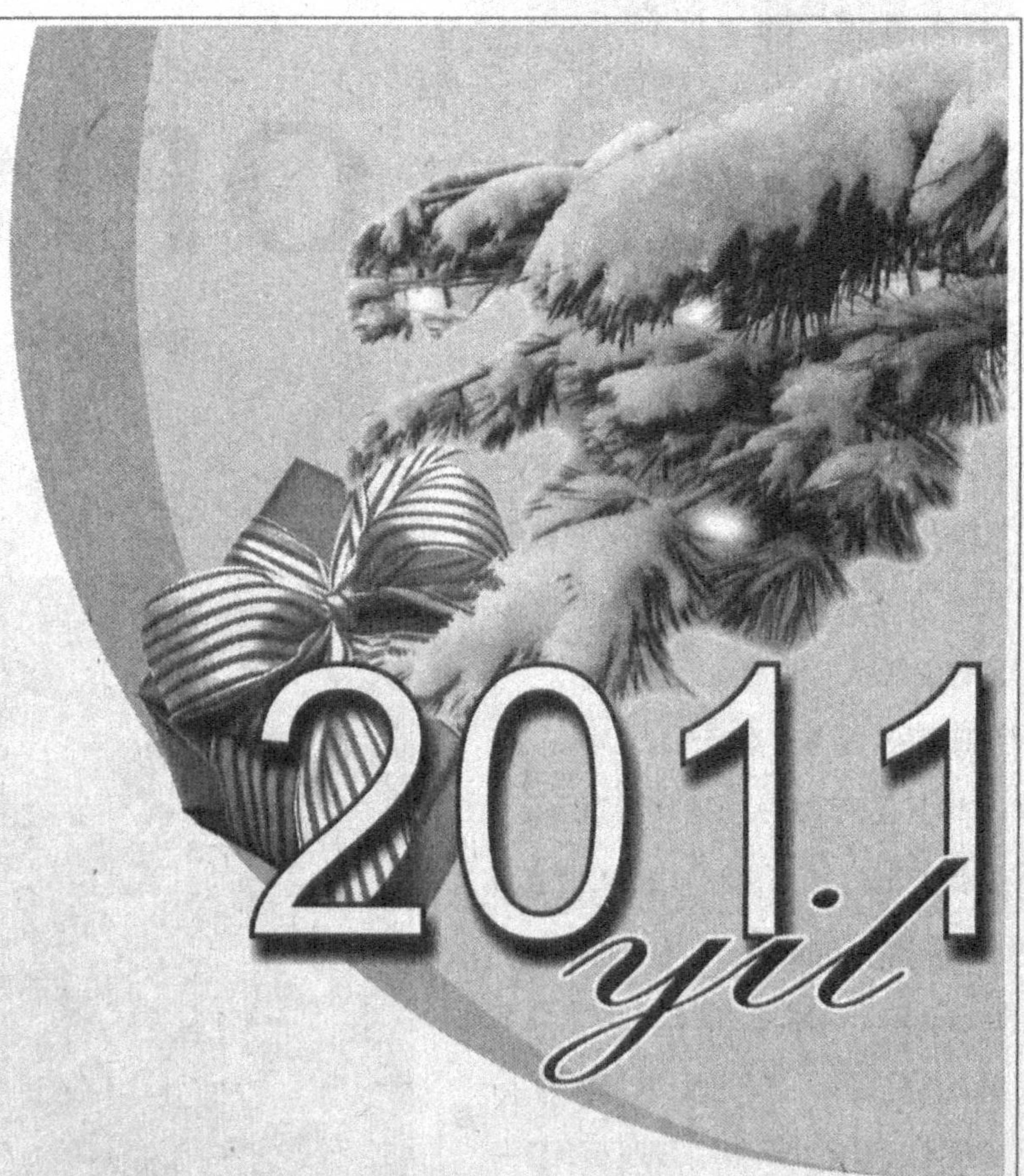
— Ие, ўлжанг қани? — сўради ажабланид.

— Мендан овчи чиқмас экан, тушириб қўйибман ...

— Заари йўқ, — деди Ортиғали. — Ҳафа бўлма, бу сафар дуруст ов қилолмаган бўлсанг, мана, кўрасан, кейинги гал албатта, омадинг келади. Том бошига бирдан чиқиб бўлмайди-да, ошна! Манави қакликларнинг ярми сеники, энди қовогингни оч, келишдиким!

Майли, дегандай бўлдим, лекин негадир у билан бу ҳақда сұхбатлашгим келмасди. Ортиғали бугунги ов тағислотларини сўзлар, мен эса ўқтин-ўқтин қанот қоқиб, олис уфқлар сари учиб кетаётган ёлғиз кантарни ўйлардим.

Асад АСИЛ



Тойлоқ туман ҳалқ таълими бўлими ва «Маърифатпарварлар» жамияти жамоаси

барға юртдошларимизни, соҳа ходимларини Яни ғил байрами билан самимий муборакбод этади.

Янги ғилда ҳаммага баҳт-саодат, омад ва мустаҳкам соғлиқ ҳамроҳ бўлсин!

## «Асака» банки (ОАЖ) жамоаси

ўз акциядорларини, мижозларни ва барча юртдошларимизни кириб келаётган

Янги — 2011 ғил

билин сидқидилдан табриклиайди!

Барчангизга тинчлик- хотиржамлик, фаровонлик, сиҳат-саломатлик, хонадонларингизга файзу барака тилаймиз.

Бошлиган ҳар бир хайрли ишингиз бароридан келсин!



